

Rob Aardse: "Nalopen van het systeem op lekkages, koppelingen van kranen en afsluiters wordt steeds meer een automatisme. Watermanagement is een kwestie van doen."

Aardse Orchids positief over DuurSaam Glashelder:

'Door het programma blijvend gefocust op het watermanagement'

Samen zorgen voor schoon water: schoon oppervlakte-, grond- en rioolwater. De noordelijke waterschappen Hunze en Aa's en Vechtstromen, gemeenten en het tuinbouwbedrijfsleven hebben elkaar gevonden. In het programma DuurSaam Glashelder trekken ze samen op om de emissie van gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten te verminderen. Het ultieme doel is niks meer lozen op het oppervlaktewater. Rob Aardse spant zich er hard voor in.

Waar liggen de knelpunten, wat moeten we aanpakken, wat moet verbeterd? De bedrijfs-waterscans, die Delphy in 2018 op de drie locaties van Aardse Orchids heeft uitgevoerd, hebben actiepunten opgeleverd. Er ligt een plan. Het waterschap weet ervan en in samenspraak is een tijdpad afgesproken waarin de maatregelen worden uitgevoerd.

Twee verbeterpunten springen eruit. Een extra filter moet ervoor zorgen dat het speel-

water geschikt is voor hergebruik en lozen verleden tijd is. En op alle drie locaties wordt de opslagcapaciteit van de silo's voor zowel vuil als schoon drainwater verdubbeld. Want uitbreiding van wateropslag geeft meer ruimte voor recirculeren.

Rob Aardse durft niet te zeggen dat door deze twee investeringen lozen daarna van de baan is. "Zover zijn we nog niet. We moeten nog oplossingen vinden voor de nutriënten in het water, zoals zink – afkomstig van kweektafels en gaasbodems in de kas – en stikstof. Daar ligt nog een grote uitdaging. Met nieuwe technieken, zoals plantsapmetingen, zijn hierin stappen te zetten", zet hij een detail uiteen. Het heeft zijn aandacht. Er is haast geboden, de stikstofnultolerantie in 2027 is keihard.

In de kinderschoenen

Het programma DuurSaam Glashelder sluit prima aan bij de visie van de onderneming. 'Respect voor het milieu; voor bodem en

water', zijn – het staat er letterlijk zo – de kernwaarden van het bedrijf. Aardse bevestigt volmondig dat duurzaamheid in alle toonaarden de voortdurende aandacht heeft van het bedrijf. "Voor wat water betreft: sinds twee jaar zijn we bezig met recirculatie. In de phalaenopsissteelt staat dat nog in de kinderschoenen. Het is nog een flinke uitdaging om dit voor elkaar te krijgen. Zowel op het vlak van ziektes en ophoping van nutriënten als wat betreft technische voorzieningen."

Aardse is hoofd Technische Dienst op het familiebedrijf in het Groningse Zuidbroek. Hier in het hoge Noorden begon opa in 1960 een glastuinbouwbedrijf, omdat in het Rotterdamse Overschie geen toekomst meer voor hem lag. Nu is het bedrijf in handen van de vader en oom en een neef van Rob. Op drie locaties met in totaal 12 ha wordt een breed assortiment phalaenopsis geteeld. De planten staan op roltafels op gesloten vloeren, een investering de afgelopen jaren, in eerste instantie voor het verbeteren van teeltomstan-

Op alle drie locaties wordt de opslagcapaciteit van de silo's verdubbeld.

digheden. Daarnaast in het kader van bezuiniging op het waterverbruik en recirculatie.

Stimulans

Een andere concrete waterbesparende forse ingreep is de overstap van een grof barksubstraat naar een dicht kokossubstraat, dat meer vocht vasthoudt. Hoewel de potwormproblematiek de hoofdreden voor de substraatwissel was, snijdt het mes aan twee kanten. "Want hierdoor hoeven we zeker de helft minder water te lozen", vertelt Aardse.

"Het programma is voor ons een goede stimulans om te zorgen dat we voldoen aan de regelgeving", motiveert hij de deelname. "We hopen vanuit dit project adviezen te krijgen hoe we het percentage hergebruik verder op kunnen krikken. Let wel, we hebben geen keus. In 2027 moeten we ons houden aan de kaderrichtlijn water en op 1 januari 2018 is de nieuwe lozingswet van kracht geworden. We riskeren een boete als we lozen op het oppervlaktewater", zegt hij.

Kwestie van doen

Het bevoegd gezag staat op de stoep als uit watermonsters blijkt dat er geloosd zou zijn op het oppervlaktewater. In dit project werkt Aardse Orchids samen met het bevoegd gezag. "Ze weten wat er speelt op het bedrijf, wat knelpunten zijn, waar oplossingen liggen en waaraan wordt gewerkt. Dat schept vertrou-

Cees Ruhé: "Investering moet rendabel zijn, bedrijfsvoering mag niet in de knel komen."

wen en een positieve opstelling. Doe je mee, dan is het waterschap milder met handhaving. Als we ergens tegenaan lopen, melden we dat bij het waterschap. Bijvoorbeeld lekkages in het systeem of de krappe rioolcapaciteit hier in de straat, waardoor we het water niet kwijt kunnen en er geen andere uitweg is dan het oppervlaktewater. Zolang je in gesprek blijft, merken we een begripvolle houding en is er ook steun richting gemeente en omgevingsdienst. Voor mij is de openheid naar het waterschap een prettige werkwijze."

Het mooie van deelname aan het project is de bevestiging dat het teeltbedrijf al een flink eind op de goede weg is. Dat signaal hebben ze kunnen afgeven aan het bevoegd gezag. "Het waterschap weet dat we maatregelen hebben genomen en nog gaan nemen. Daardoor is ons contact er nu een van gelijkgestemdheid. Dat is erg waardevol. Door het programma blijven we veel meer gefocust op het watermanagement. Het nalopen van het systeem op lekkages, op koppelingen van kranen en afsluiters, wordt steeds meer een automatisme. Watermanagement is niet ingewikkeld. Het is een kwestie van doen."

Veel respons

Toezichthouder Olga Jongejan, van Waterschap Hunze en Aa's ziet dat de aanpak succes heeft. "Toen uit onderzoek bleek dat in glastuinbouwgebieden regelmatig te hoge concentraties gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten werden aangetroffen in het oppervlaktewater, hebben we de oplossing gezocht in samenwerking met het bedrijfsleven en met gemeentes. Schoon water is immers het belang van ons allemaal. In Glastuinbouw Nederland hebben we een betrokken partner gevonden."

Dat blijkt wel uit het aantal deelnemers aan het project. Binnen Hunze en Aa's doen 40 telers mee met in totaal 77 kassen. Bij Vechtstromen is het aantal deelnemers 25. Als het waterdossier klaar is, volgt bespreking met het bevoegde gezag en de teler. De noodzakelijke aanpassingen zijn soms klein, soms groter. Samen met de teler worden reële termijnen afgesproken. Bij de een kan het op korte termijn worden geregeld, bij de ander op de wat langere, bijvoorbeeld tijdens de teeltwisseling omdat eerst het gewas uit de kas moet. Bedrijven die niet meedoen, komen in principe onder verzwaaard toezicht.

De belangstelling vanuit de glastuinbouw kan Jongejan wel verklaren. "Het vinden van resten van gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater draagt niet bij aan het behoud van het middelenpakket voor de sector. Dat zal zeker een rol spelen."

Nagenoeg emissieloos

LTO Noord-bestuurder Cees Ruhé vult aan dat emissieloos telen een doelstelling is die de glastuinbouw zichzelf heeft opgelegd. "Glas-

De nieuwe waterdichte vloer is een stap richting emissievermindering.

tuinbouw Nederland heeft bij provincies en gemeenten en waterschappen financiële steun gevraagd om dit project mogelijk te maken. Daarbij is de organisatie de verbinder tussen telers, Delphy en waterschap. We lopen mee bij het optekenen van de bedrijfswaterscans, bespreken knelpunten en zwengelen die indien nodig aan bij de waterschappen. Want investeringen moeten wel rendabel zijn, de bedrijfsvoering mag niet in de knel komen. Als je voor het laatste restje emissie heel hoge kosten moet maken, terwijl het verder in de waterstroom niet meer terug te vinden is, ja dan kun je je afvragen of het nodig is."

Ruhé nuanceert daarmee dat het gaat om 'nagenoeg' emissieloos. "In het gebied van de tuinbouwkassen is maximaal één normoverschrijding per jaar toegestaan. Dan voldoe je nog steeds aan de regels van 95% zuivering." Behalve de waterscans ziet hij ook de zogenaamde leergroepen, die tot het programma behoren, als grote stimulans in het traject naar emissieloos telen. Die groepen draaien nog niet, maar gaan binnenkort van start.

Samenvatting

Het project DuurSaam Glashelder, in het noordoosten van het land, omvat diverse ondersteunende maatregelen zoals de aanpak van restwaterstromen, de monitoring van de waterkwaliteit, het toezicht houden, advisering over mogelijke oplossingen en het bespreken van knelpunten. De belangrijkste maatregel is het uitvoeren van de onafhankelijke en gratis bedrijfswaterscan. Aardse Orchids in Zuidbroek liet zo'n waterscan doen. Het leverde verbeterpunten op binnen de bedrijfsvoering met betrekking tot het lozen van gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten.